

TÌM HIỂU VỀ CÁCH TỔ CHỨC MÔI TRƯỜNG CHỮ VIẾT CHO TRẺ 5-6 TUỔI TRONG TRƯỜNG MẦM NON HÀN QUỐC

TRẦN NGUYỄN NGUYỄN HÂN*

TÓM TẮT

Bài viết trình bày cách tổ chức môi trường chữ viết trong lớp cho trẻ 5-6 tuổi ở trường mầm non Hàn Quốc hiện nay, nhằm giúp giáo viên mầm non có thêm kiến thức và kinh nghiệm trong việc xây dựng môi trường chữ viết cho trẻ 5-6 tuổi. Việc đổi mới cách tổ chức môi trường chữ viết sẽ góp phần hoàn thành mục đích và nội dung làm quen chữ viết cho trẻ 5-6 tuổi trong chương trình mới hiện nay.

Từ khóa: môi trường chữ viết, trường mầm non Hàn Quốc, trẻ 5-6 tuổi.

ABSTRACT

Studying the organization of the handwriting environment for children of 5-6 years old in Korea's kindergartens

The article presents the organization of the handwriting environment for children of 5-6 years old in Korea's kindergartens nowadays, to provide preschool teachers with more knowledge and experience in organizing the handwriting environment for children of 5-6 years old. Innovating the organization of the handwriting environment will help complete the objectives and contents of getting children of 5-6 years old used to handwriting in the current curriculum.

Keywords: handwriting environment, children of 5-6 years old, Korea's kindergartens.

1. Đặt vấn đề

Theo nghiên cứu tâm lí môi trường, môi trường cơ sở vật chất đóng vai trò quan trọng trong việc hình thành kinh nghiệm học tập của trẻ, đặc biệt trong hoạt động đọc, viết. Môi trường cơ sở vật chất cung cấp phương tiện cần thiết để tạo động cơ và hứng thú được trải nghiệm các hoạt động đọc viết của trẻ. Morrow & Rand (1991) cho rằng môi trường chữ viết trong lớp ở trường mầm non có liên quan chặt chẽ đến sự phát triển hành động đọc, viết của trẻ. Việc tổ chức môi trường cho trẻ vui chơi với chữ

viết được coi là yếu tố quan trọng nhất vì thông qua môi trường chữ viết, giáo viên có thể tổ chức hoạt động đọc, viết phong phú nhằm giúp trẻ hình thành kĩ năng đọc, viết một cách tự nhiên, thúc đẩy động cơ đọc, viết của trẻ trong sinh hoạt hàng ngày. Bài viết trình bày gợi ý cách tổ chức môi trường chữ viết trong lớp cho trẻ 5-6 tuổi ở trường mầm non Hàn Quốc hiện nay nhằm giúp cho giáo viên mầm non có thêm kiến thức và kinh nghiệm trong việc xây dựng môi trường chữ viết cho trẻ. Việc đổi mới cách tổ chức môi trường chữ viết sẽ góp phần hoàn thành mục đích và nội dung làm quen chữ viết cho trẻ 5-6 tuổi trong chương trình mới hiện nay.

* NCS tại Trường Đại học Dong-Eui, Khoa Giáo dục Mầm non, Busan, Hàn Quốc

2. Vai trò của môi trường chữ viết trong việc hình thành kỹ năng đọc, viết cho trẻ 5-6 tuổi

Theo từ điển Webster's New Word of American Language (College Edition, The Word Publishing Company, Cleveland & New York, 1968&1980), khái niệm *Môi trường* được hiểu là tất cả những điều kiện, hoàn cảnh, các tác động xung quanh ảnh hưởng tới. Trong quá trình sống, thông qua quá trình tương tác liên tục với môi trường xung quanh, trẻ tìm hiểu, kiểm chứng và tự điều chỉnh.

Tiền đọc-viết không phải là các kỹ năng riêng lẻ, mà là tập hợp các kỹ năng của quy trình phát triển được trẻ coi như là một phương tiện để đạt được mục tiêu đọc-viết. Môi trường chữ viết từ lâu đã được các nhà giáo dục xem như một yếu tố cần thiết trong việc hình thành kỹ năng đọc-viết của trẻ [5]. Môi trường chữ viết tạo điều kiện cho trẻ tiếp xúc về mặt xã hội, tương tác với người lớn và các tài liệu đọc-viết. Marie Clay (1996) đã đưa ra thuật ngữ khả năng tiền đọc-viết để mô tả các hành vi của trẻ nhỏ khi chúng sử dụng sách và các tài liệu, dụng cụ đọc-viết để bắt chước các hoạt động đọc và viết mặc dù trẻ thực sự không thể đọc và viết theo cách thông thường [1]. Trẻ 5-6 tuổi cần được cung cấp kinh nghiệm đọc, viết phong phú để chuẩn bị cho trẻ học chữ ở trường phổ thông. Một trong

những cách đơn giản để trẻ tiếp xúc với các văn bản chữ viết, trải nghiệm với hoạt động đọc, viết là cho trẻ “tắm” trong môi trường chữ viết phong phú.

3. Cách tổ chức môi trường chữ viết trong lớp cho trẻ 5-6 tuổi

3.1. Tài liệu đọc

Tài liệu đọc được bố trí dưới nhiều hình thức phong phú trong lớp học nhằm tiến hành hiệu quả tất cả các hoạt động giáo dục hay sinh hoạt hàng ngày của trường mầm non. Bảng tên được dán ở tủ giày, tủ để đồ dùng cá nhân, đồ dùng sinh hoạt cá nhân của trẻ như khăn lau, bàn chải...; bảng thời tiết, lịch hàng ngày, bảng trực nhật, bảng điểm danh... đều được coi là tài liệu đọc. Các tài liệu đọc được bố trí ở các góc hoạt động sẽ giúp trẻ phát triển toàn diện các kỹ năng ngôn ngữ.

Nhiều nhà nghiên cứu đã tổng hợp các tài liệu đọc trong lớp như sau:

a) Bảng tên

Đồ dùng cá nhân của trẻ, kệ để đồ dùng, các góc chơi, đồ dùng, đồ chơi trong lớp... đều được gắn bảng tên bên dưới để trẻ được tiếp xúc với chữ viết hàng ngày, nhận biết được ý nghĩa và chức năng của chữ viết trong sinh hoạt (xem hình 1a và 1b).

Tủ để giày có ghi tên trẻ

Hình 1a

Khăn mặt có ghi tên trẻ

Hình 1b

b) Bảng biểu

Bảng trực nhật, bảng thời tiết, bảng sinh nhật, lịch hàng ngày, danh mục đồ chơi, bảng ghi trình tự sử dụng máy tính... có gắn hình ảnh kèm chữ viết bên dưới giúp trẻ hiểu chức năng sử dụng của chữ viết và có cơ hội đọc chữ một cách tự do (xem hình 2a và 2b).

Bảng sinh nhật

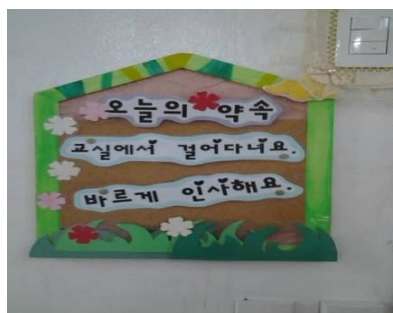
Hình 2a

Bảng chọn góc chơi

Hình 2b

c) Bảng hướng dẫn, bảng nội quy

Tùy theo vị trí của các góc, giáo viên chuẩn bị các loại bảng hướng dẫn khác nhau như bảng hướng dẫn cách sử dụng máy tính, cách sử dụng nhạc cụ, trình tự nấu món ăn, trình tự hoạt động tạo hình, nội quy sử dụng nhà vệ sinh... Các loại bảng này giúp trẻ hiểu mối liên hệ chữ viết có mối liên quan thế nào với sinh hoạt hàng ngày và nhận thức được tầm quan trọng của việc học viết. Trẻ cũng có thể tự làm bảng nội quy và dán lên sản phẩm hoạt động của mình (xem hình 3a và 3b), ví dụ: “Hãy cẩn thận!”, “Hãy nhẹ tay!”...

Nội quy hôm nay

Hình 3a

Bảng hướng dẫn trình tự nấu món cháo đậu đỏ

Hình 3b

d) Bảng thông báo

Bảng thông báo cũng là một trong những tài liệu đọc cần thiết cho trẻ. Trên bảng thông báo, giáo viên có thể ghi nội dung cần tuyên truyền cho phụ huynh, cho trẻ, các sự kiện đặc biệt, lịch hàng ngày có sự thay đổi... [4], [5], [2]

3.2. Đồ dùng, dụng cụ ở các góc hoạt động

3.2.1. Góc Ngôn ngữ

Ở các trường mầm non Hàn Quốc, góc Ngôn ngữ được bố trí riêng ở nơi có

nhiều ánh sáng, yên tĩnh, dưới đất có trải thảm, bàn thấp, ghế nệm, đi-văng để tạo cảm giác an toàn, thư thái cho trẻ. Ở nơi trẻ đọc sách hay viết cần cung cấp ánh sáng vừa đủ, có rèm che hay đặt ở nơi kín đáo để trẻ có thể tập trung vào hoạt động đọc, viết và không bị phân tán ở các hoạt động khác. Góc Ngôn ngữ cần được bố trí đồ dùng, phương tiện phong phú để phát triển tổng hợp các kỹ năng ngôn ngữ cho trẻ (xem hình 4a và 4b).

Hình 4a

Hình 4b

Các đồ dùng, phương tiện nhằm phát triển kỹ năng nghe nói bao gồm (xem hình 5; 6a và 6b):

- Máy ghi âm, micro, băng đĩa thâu sẵn các loại âm thanh khác nhau, nội dung câu chuyện... để trẻ có thể tự tiến hành hoạt động nghe, nói tự do.

Hình 5

- Phương tiện, đồ dùng cho hoạt động kể chuyện như các loại rối, tranh phong cảnh, nhân vật rời, bảng chữ cái, bảng nam châm...

Hình 6a

Hình 6b

- Chiếc túi kì lạ, thẻ tranh để trẻ có thể chơi các trò chơi phỏng đoán hoặc sắp xếp và kể theo trình tự.

- Búp bê, điện thoại, nhạc cụ để thúc đẩy động cơ nghe, nói của trẻ thông qua trò chơi.

➤ Góc Đọc (góc Thư viện):

Giáo viên cần cung cấp môi trường đầy ấn phẩm (print rich environment) trong góc Đọc để trẻ quan tâm đến việc đọc, hiểu ý nghĩa của chữ viết và hình thành các kĩ năng tiền đọc cơ bản.

Trong góc Đọc cần có nhiều thẻ loại sách với nhiều hình thức phong phú như sách vải, sách nhựa, sách truyện, thơ... Giáo viên bố trí sách sao cho trẻ có thể nhìn thấy mặt trước của sách và lấy sách một cách dễ dàng. Ngoài ra, sách truyện liên quan đến chủ đề cũng rất cần

thiết để trẻ có thể tìm hiểu sâu về chủ đề.

Dưới đây là tài liệu được bố trí ở góc Đọc:

- Các thẻ loại sách tranh phong phú: sách chữ, sách toán, sách chủ đề, sách thông tin, văn học nước ngoài, truyện cổ tích, thần thoại, truyện tranh sinh hoạt, hồi kí, truyện tranh không chữ, thơ, đồng dao, sách trẻ tự làm, sách do giáo viên làm.

- Từ điển hình, thẻ từ, thẻ tranh, thẻ tên có hình của các bạn trong lớp, tài liệu được thu âm...

- Đề khuyến khích hoạt động liên quan đến sách tranh, giáo viên bố trí đa dạng các loại rối ngón, rối que, rối ông... để trẻ sử dụng trong hoạt động đóng kịch, vận động sáng tạo... (xem hình 7a và 7b).

Góc Từ mới của ngày hôm nay

Hình 7a

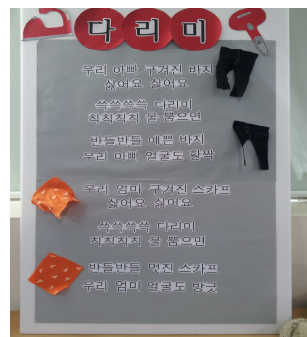
➤ Góc Viết:

Hoạt động viết của trẻ không giới hạn ở một góc mà được thực hiện trong rất nhiều hoạt động của các góc chơi khác. Vì thế, giáo viên nên bố trí dụng cụ, tài liệu viết ở tất cả các góc trong lớp (xem hình 8a và 8b). Dưới đây là những tài liệu viết cần thiết cho trẻ:

Giấy cho trẻ viết

Hình 8a

Bài thơ theo chủ đề

Hình 7b

- Dụng cụ viết;
- Tranh ảnh;
- Con dấu và miếng dán (sticker);
- Nguyên phụ liệu phong phú và các loại giấy khác nhau (giấy vẽ, giấy màu, giấy than, giấy viết thư, bao thư...);
- Máy vi tính, máy in, bảng nhỏ...

Góc viết

Hình 8b

3.2.2. Góc Sắm vai

Để hình thành kỹ năng đọc viết cho trẻ qua trò chơi sắm vai, ngoài đạo cụ chơi ở góc Sắm vai, giáo viên nên cung cấp các đồ dùng, dụng cụ liên quan đến việc đọc, viết cho trẻ hoạt động (xem bảng dưới đây). Hoạt động đọc, viết của trẻ trong quá trình chơi được diễn ra thoải mái, tự nhiên trong ngữ cảnh cụ thể. [6]

Bảng tài liệu đọc viết cho trò chơi sắm vai theo chủ đề

Chủ đề	Tài liệu
Trò chơi Gia đình	<p>Dụng cụ viết như bút chì, bút màu, giấy nhỏ để ghi tin nhắn, bao thư và giấy viết thư, sách tranh, sách nấu ăn, tạp chí, báo, sổ tay, danh bạ điện thoại, áp phích tờ rơi quảng cáo, lọ mỹ phẩm đã sử dụng hết, thực đơn, lịch, tiền</p> <div style="display: flex; justify-content: space-around;"> </div> <p style="text-align: center;"><i>Trò chơi sắm vai “Đám cưới”</i></p> <div style="text-align: center;"> <p><i>Dụng cụ ở góc Gia đình</i></p> </div>
Trò chơi Bệnh viện	<p>Bảng tên bệnh viện và tên phòng khám, bảng kiểm tra thị lực, phác đồ trị bệnh, sổ khám bệnh, đơn thuốc, bao đựng thuốc, tạp chí có nội dung về sức khỏe và an toàn, giấy, bảng tuyên truyền, bút viết, tiền...</p> <div style="display: flex; justify-content: space-around;"> </div>
Trò chơi Cửa hàng ăn uống	<p>Bảng thực đơn, bảng giá, áp phích quảng cáo, bảng ghi thời gian quán ăn làm việc, phiếu chọn món ăn và giấy viết, phiếu tính tiền, hóa đơn, sách hướng dẫn nấu ăn, tiền, danh bạ điện thoại, túi giấy hay hộp đựng</p>

<p>Trò chơi Bưu điện</p>	<p>Phong bì, tem và miếng dán (sticker), bảng chỉ dẫn (nơi bán tem, hộp đựng thư...), danh mục địa chỉ, phiếu nhận bưu phẩm, giấy và bút viết, con dấu, lịch, tiền</p>
<p>Trò chơi Siêu thị</p>	<p>Hộp đựng gia vị, nguyên liệu, món ăn rỗng, áp phích, tờ rơi quảng cáo, bảng giá, hóa đơn, phiếu trúng thưởng, máy tính, bảng tên hàng hóa</p>
<p>Trò chơi Văn phòng</p>	<p>Lịch, sổ tay, danh bạ điện thoại, tạp chí, sách hướng dẫn, giấy, phong bì, bút viết, con dấu, máy tính, máy vi tính</p>
<p>Trò chơi Đài phát thanh</p>	<p>Micro, máy ghi âm, băng tin, thẻ sử dụng cho trò chơi giải đáp, lịch thời tiết, máy chụp hình</p>
<p>Trò chơi Giao thông</p>	<p>Vé, bản đồ, sách hướng dẫn điem du lịch, bảng ghi điem du lịch, lịch khởi hành, báo, tạp chí</p>

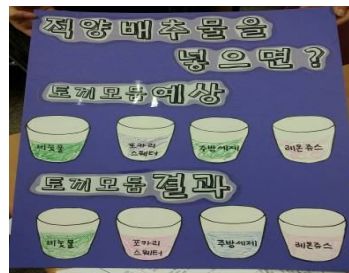
3.2.3. Góc Khoa học

Hoạt động đọc và viết ở góc Khoa học thường được tiến hành dưới viết nhật kí quan sát hay mô tả quá trình thử nghiệm. Ngoài ra, trước khi tiến hành trò chơi hay hoạt động phân loại, giáo viên có thể cùng trẻ viết bảng nội quy, viết trình tự chơi, hay viết bảng hướng dẫn sử dụng dụng cụ đọc và cùng đọc với trẻ. Các tài liệu đọc dành cho trẻ ở góc Khoa học là từ điển hình, sách tranh theo chủ đề (xem hình 9a và 9b).

Góc Khoa học

Hình 9a

Bảng mô tả dự đoán và kết quả thử nghiệm “Sự đổi màu của bắp cải”

Hình 9b

3.2.4. Góc Toán

Tài liệu đọc ở góc Toán là lắp ghép chữ hay số, domino, nổi hình dạng với tên của hình dạng, sắp xếp tranh theo trình tự thời gian, theo quy luật... Giáo viên cần chuẩn bị giấy, bút, để nếu xảy ra tình huống trẻ đổi luật chơi, giáo viên có thể viết lại và đọc cùng với trẻ hay đặt tên cho sản phẩm (xem hình 10a và 10b).

Góc để bé đo chiều cao và cân nặng

Hình 10a

Bộ đồ chơi xếp đúng hình dạng

Hình 10b

3.2.5. Góc Tạo hình

Giáo viên có thể sắp xếp góc Tạo hình gần góc Ngôn ngữ vì đây là hai góc tĩnh và đồ dùng dụng cụ của hai góc này có thể sử dụng chung. Trẻ “viết” bằng cách vẽ tranh hay viết nguệch ngoạc nên giáo viên có thể khuyến khích trẻ viết

bằng cách viết tên của mình lên tác phẩm, đặt tựa đề cho tranh, viết cảm nghĩ về bức tranh. Giáo viên có thể dán tên của đồ dùng, dụng cụ, viết cách sử dụng dụng cụ, các tình huống lưu ý, giải thích cách làm sản phẩm... bằng tranh ảnh có chữ viết bên dưới để trẻ đọc. Ngoài ra, giáo

viên có thể bố trí nơi để trẻ đặt dụng cụ tạo hình như kéo, hồ... có thiết kế hình ảnh và tên của trẻ để trẻ có thể nhận diện

và đặt dụng cụ của mình đúng vị trí (xem hình 11).

Hình 11

3.2.6. Góc Xây dựng

Ở góc Xây dựng, giáo viên bố trí các bộ lắp ráp có hình thức và chất liệu phong phú như khối gỗ, khối nhựa, khối giấy... giáo viên viết tên ở vị trí của đồ dùng, dụng cụ của góc cho trẻ đọc để trẻ có thể lấy và sắp xếp đúng. Ngoài ra, giáo viên còn chuẩn bị bảng hướng dẫn, bảng nội quy, tranh ảnh các công trình

xây dựng như tòa nhà, công viên cho trẻ đọc. Trong quá trình trẻ chơi, giáo viên chuẩn bị giấy bút để trẻ tiến hành hoạt động đọc, viết tự do như viết bảng tên cho công viên, tên tòa nhà, công trình xây dựng (sở thú, nhà hàng, đường cao tốc...), viết biển báo như: “Xin đừng làm đổ!”..., các dụng cụ như: viết, băng keo, kéo, giấy... (xem hình 12a và 12b).

Hình 12a

Hình 12b

3.2.7. Góc Âm nhạc

Giáo viên chuẩn bị nhiều loại nhạc cụ và gắn kèm tên nhạc cụ, dụng cụ âm nhạc cho trẻ đọc. Giáo viên có thể dán lời bài hát có chữ viết kèm theo tranh ảnh, bảng hướng dẫn cách vỗ tay theo nhịp, cách sử dụng bàn phím, sử dụng nhạc cụ, tên nốt nhạc... sau kệ tủ hoặc trên tường. Ngoài ra, giáo viên còn chuẩn bị máy cassette, đĩa thu các loại âm thanh khác nhau, bảng phân loại âm thanh, tranh ảnh lô-tô đồ vật, con vật, nhạc cụ để trẻ có thể chơi trò chơi: “Nghe âm thanh đoán tên con vật (đồ vật, nhạc cụ)”, “Bé đoán âm thanh”... (xem hình 13).

Hình 13

4. Kết luận

Cách thiết kế môi trường chữ viết trong lớp của trường mầm non Hàn Quốc và Việt Nam có nhiều nét tương đồng. Thiết nghĩ, để xây dựng được môi trường chữ viết phong phú, ngoài năng lực của giáo viên, điều kiện trường lớp, địa phương, chúng ta còn cần phải nắm rõ đặc điểm phát triển kỹ năng đọc, viết của trẻ 5-6 tuổi. Chất lượng của hoạt động đọc, viết cho trẻ 5-6 tuổi sẽ được nâng cao nếu như chúng ta biết xây dựng môi trường chữ viết phong phú, sáng tạo.

TÀI LIỆU THAM KHẢO

TIẾNG ANH

1. Machdo, J. M. (2003), *Early Childhood Experience in Language Arts (7th eds.)*, Thomson Delmar Learning.
2. Vukelich, C. Christie, J., & Enz, B. (2008), *Helping young children learn language and literacy: Birth through kindergarten*. Boston: Allyn and Bacon.

TIẾNG HÀN

3. Lee Jea Hyon (2009), *Giáo dục ngôn ngữ cho trẻ mầm non*, Nxb Kong Dong Jea.
4. Lee Suk Jea (2009), *Giáo dục ngôn ngữ cho trẻ mầm non*, Nxb Chang Ji Sa.
5. Schickedanz, J. (2002), *Hướng dẫn đọc và viết thông qua trò chơi*, Lee Young Ja dịch, Nxb Trường Đại học nữ Lee Hoa.
6. Yu Min Im (2013), *Giáo dục ngôn ngữ cho trẻ mầm non*, Nxb Yang Seo Won.

(Ngày Tòa soạn nhận được bài: 10-3-2014; ngày phản biện đánh giá: 13-3-2014;
ngày chấp nhận đăng: 07-4-2014)